

KOSMIČKI ELEMENTI U MITOLOGIJI DOGONA

Svedoci smo da se poslednjih godina povećao broj istraživača iz oblasti arheo-etno-astronomije koji tvrde da je veliki broj drevnih naroda posedovao izuzetna astronomska znanja. Ne samo da su različite napredne kulture širom Zemljine kugle utvrdile dužinu solarne godine i razvile pouzdane kalendarske sisteme, već su bile i toliko svesne postojanja određenog fenomena na nebu, poznatog kao „Precesija Ekvinoks”.¹

Brojne su građevine, poput piramida Afrike i Centralne Amerike, brojni hramovi i predmeti za koje se povezuju, ili bolje reći, za koje se predpostavlja da su povezane sa odgovarajućim astronomskim i kosmičkim znanjima njihovih drevnih tvoraca. Takođe nalazimo različite indikacije među drevnim kulturama, naročito u njihovom folkloru, religijskim mitovima ili pripovedanjima o stvaranju, koje nam ukazuju na tu fascinaciju zvezdama i njihovim cikličnim kretanjem kroz duge vremenske periode.

Koliko znamo mnogi istorijski podaci o zvezdi Sirijus mogu se naći još u ranim egipatskim i grčkim tekstovima. Sumerski, vavilonski, indijski, kineski, Native-american i mezoamerički zapisi, koji iako zamegljeni i fragmentirani, ukazuju da je Sirijus *sunce našeg Sunca*. Ipak, iz nekih razloga, oni su razvili precessional simbolizam koji izgleda služi kao pokretački faktor za *razumevanje i evaluaciju* našeg sopstvenog značenja u univerzumu u kom živimo.²

Naročita kosmička saznanja kako su neki istraživači utvrdili, tačnije Marsel Griol i Žermen Diterlen, posedovali su Dogoni Zapadne Afrike. Kosmičkim i astronomskim elementima njihove mitologije savremeni svet je bio i ostao zadivljen.

Iako je mnogo toga rečeno o mitologiji i astronomskim znanjima Dogona, izgleda da je vrlo malo onoga što su Dogoni o sebi rekli ispravno shvaćeno.

Kada su 1931. godine profesor Marsel Griol i Žermen Diterlen, tokom perioda od nekoliko godina, poduzeli opsežna istraživanja socijalne i religijske strukture dogonskog plemena u Zapadnoj Africi, Zapadni svet još uvek nije imao tačna saznanja o tradiciji Dogona, možda samo manje-više o njihovoj mudrosti koju poseduju.

U cilju da karakter i značenje dogonske religije učini široko poznatim, Marsel Griol je objavio 1948. godine kratku knjigu pod nazivom *Dieu d'eau: entretiens avec Ogotemmelé*. Pisana u neformalnom stilu knjiga je laicima predstavila dogonska saznanja o kosmologiji. Engleski prevod ove knjige pod nazivom *Conversations with Ogotemmelé – Razgovori sa Ogotemelijem*, pojavila se skoro deceniju posle Grijolove smrti. U uvodu knjige koji je napisala Žermen Diterlen, nailazimo na malu futnotu u kojoj se pominje činjenica da je „sahrana Marsela Grijola bila sprovedena sa svim dogonskim pogrebnim ritualima u Sangi 7. aprila i 8. maja 1956. Dogoni su na ovaj način pokazali svoje poštovanje, privrženost i zahvalnost koje su osećali prema Griolu radi njegovog ponašanja i stava koje je imao svo vreme dok je živio među njima”.³

U ovoj knjizi Griol je otkrio dogonski pogled na svet, kosmologiju, filozofski sistem i sofisticiranost mitova, a sve to, i na taj način, do tada nije prikazala ni jedna druga etnografija.⁴

¹ Uwe Homann, *The Fox Who Disturbed the Established Order of Things*, First annual conference on *Precession and Ancient Knowledge*, Whistrel, British Columbia, Canada, october 15-17, 2004., 1

² Ibid., 1

³ Ibid., 2

⁴ Walter E. A. van Beek, *Dogon restudied*, CA, Volume 32, Number 2, April 1991, 139

Očigledno je da rad Griola i Diterlenove bio više od samo etnološkog izučavanja. Oni su želeli da uče o dogonskoj religiji podstaknuti istinskom željom za saznavanjem, ne samo kurioznošću. Nakon godina uspostavljanja poverenja i privrženosti sa Dogonima, stariji članovi dogonske zajednice smatrali su svojom obavezom da naprave više ezoterijskih aspekata svoje religije. Stariji su odlučili da iniciraju Griola u svoja sveta saznanja „otvarajući mu vrata”.⁵

Kao rezultat istraživanja Žermen Diterlen je objavila 1965. godine knjizu pod nazivom *Le Renard Pale*. Knjiga marljivo beleži kompleks dogonske kosmogonije, koji su Dogoni prenosili u formi živog - živećeg mita, komplikovano upletenog u alegorijsku priču o stvaranju sveta – „istoriju univerzuma”. Mit otkriva ideje i simbole koje sadrži uloga *administratora znanja*. Ali istinsko znanje koje mit saopštava zahteva svesnu asimilaciju, ne samo spontano i površinsko razumevanje. Iz tog razloga, Dogoni su ustanovili slojevitou hijerarhiju svojih učenja koja otkrivaju inicijantima. Kroz vodeće procese samo-inicijacije istrajni tragač istine je u mogućnosti da prodre u različite nivoe i dopre do njihovih dubljih značenja.⁶ Griol je ukazao na 32 inicijacijske sesije i spojio ih u filozofsku mrežu povezanu sa spoljašnjim svetom Dogona i njihovom mišlju.⁷

Originalni engleski prevod *Le renard pale - The pale Fox* - Meri Bič, nikada nije publikovan. Ipak, neke delove tog prevoda navodi **Robert Templ** u svom delu *Tajna zvezde Sirijus*. Ova knjiga je zaista popularisala saznanja o Dogonima i verovatno je dala nov život originalnoj naučnoj publikaciji Griola i Diterlenove. Na žalost, dok mnogi antropološki radovi ostaju nepoznati oku javnosti, dogonska znanja o sistemu Sirijus su postala subjektom raznih kriticizama, koja su se razvila u posebnu formu skepticizma poznatog kao debunking-razgoliti, razotkriti. Dibengkeri ili tzv. pseudo- skeptičari, čije oružje je odbaciti i otpustiti ma koju informaciju koja nije u granicama trenutnog naučnog razumevanja, žele da nas uvere da oni tačno znaju šta je moguće a šta ne.

Očigledno da je Robert Templ dotakao osetljiv zub astronomske zajednice- duboku šupljinu koja nikada nije popunjena i koja je počela da truli iz korena: **Ko je rekao Dogonima o zvezdi Sirijus i njenim zvezdama pratiljama?**

U vreme Griolove misije Dogoni nisu imali vladajući metod pisanja. Njihova kosmogonija je upisana u njihovim crtežima a znanja su prenošena vekovima usmenim tehnikama i kroz vrstu elaboracije u slikama i crtežima. Njihova značenja ostala su neizmenjena a novi znakovi nisu izmišljeni. **Istina je fiksirana značenjem simbola.**

Godine 1986. pojavio se moderniji prevod *Bledog lisca*. Napisana od strane prof. **Sttefana Infontinija** i publikovana od strane Continuum Foundation, ova verzija je služila kao neprocenjiva referenca autoru **Lejrdju Skrentonu**. U svojoj intrigantnoj knjizi *Skrivena značenja: Studija o pronađenim simbolima civilizacija*, Skrenton predstavlja neka produbljena i ubedljiva objašnjenja mnogih dogonskih simbola, rituala u svetlu savremenih naučnih shvatanja strukture stvari - bilo atoma, vode ili zvezdanih objekata. Takodje nam pruža značajan uvid u crtane simbole Dogona, i demonstrira nam iz naučne perspektive da postoji veza između znakova Dogona i hijeroglifnih znakova drevnog Egipta.⁸

Postaće jasno da **dogonski kosmogomijski mit ide ispred našeg savremenog shvatanja strukture univerzuma i korena života**. On ukazuje da će najnerazumljiviji aspekt celog univerzuma, jedina Realna Substanca, uvek ostati neshvatljiva ljudskom intelektu. Ipak sa težnjom da razmišlja i iznad svojih mogućnosti, ljudski um ima mogućnost da shvati ili iskusi dogonsku *reč* ili *misao*, koji se javljaju kao naglašavajuće spiralne ili vibracijske

⁵ Uwe Homann, op. cit., 2

⁶ Ibid., 3

⁷ Walter E. A. van Beek, op. cit., 140

⁸ Uwe Homann, op. cit., 4

strukture manifestovanog univerzuma, predstavljajući u svojim različitim aspektima ideje o vremenu i prostoru.⁹

Univerzium je shvaćen kao celina, ali i kao živ organizam, artikulisan i uređen- do tog stepena da je čak i nered integrisan unutar njega - i funkcionalan, sa međuzavisnim delovima. Mit predstavlja stvaranje sveta – od zvezdanog sistema do najsitnije semenke, na čovekovom planu, mikroskopsku sliku sveta. I psihologija učestvuje u ovoj perspektivi: npr. karakteri i ponašanje glavnih učesnika u mitu. Naglasak je stavljen na *Lisca semper peccatus, semper iustus*. Nezavisnim ali nezadovoljnim, aktivnim i inventivnim ali istovremeno destruktivnim, koji se usuđuje da uradi mnogo toga ali i dalje plašljivim, nervoznim i lukavim ali i nonšalantnim, on objedinjuje sve kontradiktornosti svojstvene ljudskoj prirodi. U ovoj privredi, važno je znati i razumeti strukturu univerzuma; ali takođe mora biti doživljena u punom smislu, i telom i mišlju”.¹⁰

Vekovima Dogoni su posmatrali, analizirali i proučavali sve što ih okružuje i „razvili su domorodačko objašnjenje manifestacija prirode”. Dogoni poseduju „sistem znakova kojih ima nekoliko hiljada, astronomiju i kalendare, način brojanja, visoka saznanja iz anatomije i fiziologije, genetike i sistematične farmakopeje.” (str. 29)¹¹

Posmatrajući prirodu i život na Zemlji, kretanja zvezda, Sunca, Meseca, Venere i drugih planeta, oni nisu imali potrebu za knjigama i sofisticiranim instrumentima da bi razumeli činjenice i stvarnost. Dogonski način razmišljanja „čini univerzum **uređenom celinom**, gde shvatanje zakona manje prisutno u odnosu na shvatanje prvobitno - utvrđene harmonije, koja je kontinuirano potresana, i stalno iznova reorganizovana. Svaki deo celine je sažetak te celine. Nema ni subjekta ni objekta do samo stvari povezanih u jedan red.” (str. 31)¹²

Čini se da su davno pre nego je nauka ustanovila svoje činjenice, Dogoni već znali da „se Sunce okreće oko svoje ose, kao da je pokrenuto velikom spiralnom oprugom. Podstaknuta nitima kiše koji prodiru u nju, Zemlja se okreće oko svoje ose, *logoro-ne gogono galaze*, lit: “okreće se(oko njenog centra) i pravi velike krugove- krugove sveta”, kao vrh svog okretanja koje je obavio cirkularni pomak-pomeraj. Mesec se okreće kao spirala oko Zemlje.” (str. 297)¹³

Dogonski starci ne samo da poseduju saznanja o našem solarnom sistemu, već imaju i zapanjujuće jasne percepcije o mestu ljudskog uma u univerzumu, čiji je centar, tako da mogu da pričaju o nevidljivim zvezdama ili sistemu Sirijus. Kao centar sveta umu je dostupno i nevidljivo i naizgled neshvatljivo.

„Dva su sistema, koja su ponekada povezana zajedno, isprepletana i stoje u korenu različitih kalendara, dajući ritam životu i čovekovim aktivnostima; oni igraju ulogu i u izvođenju rituala ustanovljenih zbog određenih događaja koji mogu biti stvoreni od strane ljudskih bića ili onih koji su zaveštani, događaji koji su utvrđeni najvećim delom delima *Lisca* koji je nastojao da poremeti ustanovljeni red stvari. Jedan od ova dva sistema, najbliži Zemlji, imaće Sunce kao osovinu, Sunce je zaveštanje ostatka *Ogonske placente*, a drugi sistem, udaljeniji, *Sirijus*, zaveštanje je *placente Nomoa*, i predstavlja neku vrstu kontrolora Univerzuma.” (str. 292)¹⁴

⁹ Ibid., 4

¹⁰ Ibid., 10

¹¹ Ibid., 5

¹² Ibid., 5

¹³ Ibid., 5

¹⁴ Ibid., 6

Dalje se kaže: „Grupa zvezda među kojima Sirijus igra primordijalnu ulogu, uključuje konstelaciju Orijona i određen broj zvezda koje nisu locirane daleko od njega. Ima 4 osnovne zvezde u Orionovim Kolima koje se nazivaju *iz sedišta Amaove osnove* (amma bolo doy tolo), ili pak *zvezde iz Amaovog pupka* (amma bogu tolo) i konačno Sirijus (sigi tolo) i njene zvezde pratilje (po tolo, emma ya tolo). Ove zvezde predstavljaju potporu sedišta - centra sveta...” (str. 292)¹⁵

Po dogonskoj mitologiji, **Ama** je vrhovni Bog, tvorac univerzuma. „Značenje reči amma jeste: držati čvrsto, obgrliti jako i ostati na istom mestu” (str. 48).¹⁶ Nomo Kontrolori – Radari su preci ljudi, kojima je Ama poverio deo uređenja univerzuma. Nommo anagonno, zvani Ogo postaće Bledi Lisac, a njegov brat blizanac- *otac* čoveka, bio je Nomo žrtvovan u raju radi iskupljenja grehova svoga brata blizanca. Upravo u *Le Renard Pale*, Griol je ponudio kosmogonijski mit u kom Ama, vrhovni Bog, kroz serije pokreta i akcija kreira svet, zvezde, mesec, biljke, kao i sve ostale aspekte dogonske kulture.¹⁷

Nomo su inače kreirani u raju i predstavljaju duhove vode. Jedan od Nomoa od 4 osnovna para nastalih u raju se pobunio i pobeo iz raju, stvorivši vreme i prostor.¹⁸

Dogoni kažu da je Amma predvideo dualističku organizaciju univerzuma, „razlog što je Ama stvorio Nomo i Lisca je zato što on dezorganizuje i organizuje svet. On je stvorio nomo anagonno da bi bio gospodar univerzuma, suprotno ali i komplementarno, Ogo, koji podstiče nered, i njegov brat blizanac koji mu se suprotstavlja, biće uključen u njegovu administraciju i njegovo funkcionisanje.” (str. 165)¹⁹

Dogoni takođe tvrde da je "Zemlja nastala od dela placente koju je pocepao Ogo, a sunce koje je ostatak te placente preuzeo je Ama i poverio ga Nomou; mesec je zaveštanje otvora nastalog cepanjem placente i koje je uzela Zemlja nakon Ogovog spuštanja. " (str. 297)²⁰

„Deo placente postao je Ogov kovčeg i njegova osovina, koji je prvo uplovio u račve sveta. Videvši nered koji je Ogo stvorio, Ama je pretvorio deo placente u zemlju; kasnije je stvorio Mesec iz otvora stvorenog kada se Ogo pojavio iz naručja. Tada se kovčeg stabilizovao, orijentišući se u pravcu istok-zapad i tako je postala naša Zemlja.” (str. 125)²¹

Važno je napomenuti da, kako navodi Diterlenova, Dogoni razlikuju zemlju kao elemenat i Zamlju kao planetu.

„Dakle, ako je Ama stvorio svet, *po* je vodio brigu o njegovom okretanju: dok se okretao, ponašajući se kao proleće, *po* je povlačio i remetio stvari u univerzumu; *po* je taj koji je sproveo spuštanje Lisca na Zemlju. On je završio Amaov posao.” (str. 245)²²

„Silazak kovčega se poklopio sa raspršivanjem zvezda po nebu i započinjanjem njihovih važnih obrtaja. U to vreme, poput Sunca koje je, kreator po izlasku u vreme kada je se Ogo uzdigao po drugi put, gurnuo prema zapadu da ga Ogo ne bi dohvatio, i sve ostale zvezde su izašle iz Amaovih nedara. Poslednja je izašla zvezda sigi togo - Sirijus, koju je Ama gurnuo ka Istoku u pravcu Zemlje.” (str. 290)²³

Iako Dogoni nisu identifikovali kovčeg sa kosmičkim brodom, mi možemo jasno identifikovati Sirijus B kao *po tolo*, koji je u stvari *duboki početak*.

¹⁵ Ibid., 6

¹⁶ Ibid., 6

¹⁷ Walter E. A. van Beek, op. cit., 140

¹⁸ Ibid., 140

¹⁹ Uwe Homann, op. cit., 6

²⁰ Ibid., 6

²¹ Ibid., 6

²² Ibid., 7

²³ Ibid., 7

„Zvezda *fonio - po tolo*, okreće se oko Sirijusa - *sigi tolo*. Obrtaj traje 50 godina. Ona je najbitnija od zvezda i ima ulogu glavne zvezde - među spiralnim zvezdama koje je Ama kreirao; ona je zaveštanje *po pilu* i rođena je pošto je Ama obavio svoj posao, ona se smatra centrom sveta zvezda... Zvezda *po* je duplikat cele kreacije i od velikog je značaja za ljudsku vrstu. Ona je predstavljala obnavljanje sveta. Za Dogone ona je predstava Aminog naručja, time zadržava se kao **simbol celokupne kreacije**, i održava *po pilu* koja je predstavlja u raju. Zato se smatra jajetom sveta, okom Ama i vodičem Univerzuma. Zbog stvaralačke uloge *po pilu*, ova zvezda se smatra rezervoarom, izvorom svih stvari. *po pilu* se iscrpljuje po završetku stvaranja sveta i pretvara se u *po* zvezdu. Ona je najmanji i najteži objekat od svih nebeskih stvari. *Po tolo* je teška jer u sebi sadrži ostatak krvi od zemljene krvi koju je *po* rasula unaokolo. Ta krv je ostatak krvi od svih stvorenih stvari. *Po tolo* je najmanja od svih stvari ali je najteža zvezda.” (str. 294)²⁴

Pozicija koju su joj prvobitno odredili na nebu je pozicija Sunca danas, a zvali su je sedištem *po tolo*. Sirijus se takođe tu nalazila ali je pomerena. I ostale zvezde je pomerio od Zemlje, jedino je Sunce ostalo blizu nje. Čak i više, onoliko brzo koliko se *sigi tolo* pojavljuje toliko brzo *po tolo* se okreće oko nje. Kruži jednako oko Sirijusa kao što *po* kruži oko sopstvenog semena u Aminim nedrima koje je predstavljeno kao gaba. Kretanje *po tolo* održava sve ostale zvezde na svojim mestima, kaže se da se bez njenog kretanja ne bi održala ni jedna zvezda. Upravo je *po tolo* ta koja ih održava na njihovim putanjama: **ona reguliše putanju Sirijusa**. Sirijus je jedina zvezda koja se ne kreće po regularnim putanjama s obzirom da je odvojena od ostalih zvezda tako što ih okružuje svojom putanjom. Zato se i zove **potpornim stubom ostalih zvezda- tolo ogo**. Kretanje *po tolo*, taj teški embrion sveta i svedočanstvo svih kreacija, je jako aktivno: njen sadržaj je silom izbačen njenim kovitlanjem u obliku beskrajno malog, uporedivog sa semenom *po pilu* koje se jako brzo razvija: zvezda koja je bela kao *po pilu*, nastavlja da raznosi klice života koje, kao žito koje predstavlja, nosi u sebi. Ama je stvorio *po tolo* pre svih drugih zvezda. U supstanci *po tolo* - njenom telu, postoje sve stvari koje su na zemlji. Zahvaljujući *po tolo* svet se okreće. (str. 295)²⁵

Ama je stvorio svet koji se kreće i igra, stvorio je sve spiralne svetove zvezda i univerzuma. Za Dogone unutrašnji pokret najmanjeg elementa koji je Bog stvorio je odraz u prostoru koji stvaraju spiralni pokreti zvezda²⁶. Kako navodi Volter van Bek, priča je jako teška za sažeti je, prepuna je detalja. Kreacija je, kao što smo videli iz ovih prevoda originala, stupnjevita i podeljena u niveoe. Ama je stvorio svet iz primordijalnog jajeta u kojem su se odigrali prvih osnovnih 8 vibracija stvaranja. Rezultat ovih vibracija je 7+1 fundamentalnih semena kulture i organizacije čoveka i društva. Ovde je jedna od centralnih stavki dvostrukost svega – svaka stvar ima blizanca, a svaki par je kontrabalansiran polovinom placente.²⁷

Aksiom *koliko daleko toliko blizu* nalazimo i kod Dogona. Oni imaju unutrašnji sistem zvezda koji odgovara protoku krvi i funkcionisanju životne sile i organa u ljudskom telu - kao odraz univerzuma u ogledalu. Pokreti ovog sveta zvezda imaju direktan uticaj na čovekov svet, njegov razvoj na Zemlji, i fizički i duhovni. Spoljašnji sistem je stvoren nad udaljenim zvezdama koje takođe imaju uticaja na ljudski život ali u manjoj meri. Tu spadaju npr. mlečni put, koji predstavlja sliku spiralnog kretanja zvezda unutar *sveta spiralnih zvezda u kojem je Zemlja osnovana*. U ovom svetu zvezda, osovina oko koje se kreće, spojena je Pol zvezda poznata kao *oko sveta*. Ove zvezde nose ovakva imena jer one gledaju na prostor koji održavaju - Polarna zvezda i Južni krst održavaju mesta na kojima Zemlja ostaje. (str. 202)²⁸

²⁴ Ibid., 7

²⁵ Ibid., 8

²⁶ Ibid., 8

²⁷ Walter E. A. van Beek, op. cit., 140

²⁸ Uwe Homann, op. cit., 8

Ceo kosmos i njegova struktura Dogoni su sagledali kao organizacionu šemu ne samo ljudskog i životinjskog organizama, veći ljudskih zajednica i uopšte načina življenja i privređivanja. Tu se apsolutno sagledava enorman značaj koji Dogoni pridaju simbolizmu.

Zvezda *sigi tolo* je slika centra univerzuma, Sirijus je pupak sveta. Ipak za Dogone nije bitna stvar po sebi već **simbol**. Oni veruju da zvezde koje čine svet spiralnih zvezda koje je stvorio Ama, odgovaraju znakovima koji su izrazi kreatorove prve misli. Rečeno je: „zvezde se okreću na nebu. Zvezde su nerođeni znakovi Amaovog kretanja na nebu.” (str.291)²⁹

Sirijus B- Digitarija Dogona

Izgleda da nauka nije nikada bila toliko povezana sa mitologijom kao sa kosmogonijskim verovanjima Dogona i modernim naučnim otkrićima sistema Sirijus. Tačnije rečeno, još ni u jednoj mitologiji nije došlo do, u tolikoj meri, poklapanja saznanja iz mita i naučnih dokaza o određenoj sferi, u ovom slučaju o Kosmosu.

Bez obzira na to kako su Dogoni mogli primiti svoja saznanja, Sirijus B, Digitarija - vodilja Dogona, ostaje enigma sa intrigantnim pitanjem o njenoj masivnosti i spekulacijama o njenom poreklu. Skorašnja otkrića ukazuju da je Sirijus sistem jedinstven, a Sirijus A je sasvim jasno jedna od najranijih osnovnih sekvencijalnih zvezda u binarnom sistemu koje sadrže belog patuljka. Astronomi smatraju da predak - beli patuljak mora biti najmasivnija zvezda čak i od ranijih spektralnih tipova. Dogoni smatraju da je Bog stvorio Digitariju pre svih zvezda. Ona je jaje sveta, bezgranično sićušna i, kako se razvija, daje život svemu postojećem, vidljivom i nevidljivom.³⁰

Beli patuljci, poput Sirijus B, predstavljaju finalni nivo u zvezdanoj evoluciji. Od kako se nuklearna fuzija više ne dešava u Sirijus B, ona može sadržati nadmoćno neki finalni produkt poput gvožđa. Sa približnom atomskom težinom oko 56, gvožđe ima jednu od **najvećih vezujućih energija** i samim tim, ekstremno stabilnu akumulaciju materije. Ali mi ne možemo očekivati da nađemo gvožđe u Sirijus B. Zahvaljujući veoma jakom pritisku, tzv. elektronsko degenerativnom -elektronski izmenjenom- pritisku, to bi trebalo da bude potpuno izmenjena ali i dalje stabilna forma. Dogoni kažu da Digitarija sadrži metal zvan **sagala**, koji je malo svetliji od gvožđa, a toliko težak, da sve zemaljske stvari kada bi se sastavile ne bi mogle da ga podignu.³¹

Gvožđe, Fe, atomskog br. 26, nađen na Zemlji ima spec. gustinu oko $7,85 \text{ g/cm}^3$. U konfiguraciji elektrona, njegovi e zauzimaju 4s orbitalu i 3d orbitalu. U cilju vizuelizacije moguće atomske strukture izmenjenog gvožđa, moramo bolje pogledati prenos u konfiguraciji elektrona od prve do četvrte periode. Kada je 1s orbitala popunjena tada imamo inertni gas helijum 2He. Čim je elektronski pokrivač 2s orbitale i 2p orbitale druge periode popunjena, imamo inertni neon 10Ne. Argon, 18Ar, nastaje kada 3s orb. i 3p orbit. budu popunjene. Ako bi se ovako nastavilo, očekivalo bi se da bude i jedan inertan gas u 4. periodi na mestu 26. ipak iz periodnog sistema znamo da to nije slučaj.³²

Kako se broj čestica povećava ka težim elementima, elektroni zauzimaju više orbite u skladu sa nivoom energije. Elektronska konfiguracija inertnih gasova helijuma, neona i argona je različita s obzirom da su spoljašnji elektronski omotači popunjeni i tako čineći element inertnim prema hemijskim reakcijama.

²⁹ Ibid., 8

³⁰ Ibid., 13

³¹ Ibid., 13

³² Ibid., 13

Helijum, najstabilniji, ima popunjenu 1s orb.- uglavnom sferalnog oblika. Neon i argon imaju p orbitalu popunjenu i ima formu poput oktahedrona- **duple piramide**. Ali u unutrašnjem ali verovatno i spoljavnjem jezgru Sirijus B, 3d orbitala atoma Fe nemaju nikakvu šansu da budu popunjeni zahvaljujući anormnoj kompresiji- sažimanju. I onako je plauzivno da su 4s i 4p orb. popunjene, implicirajući super stabilan element Plemenito ili inertno gvožđe.³³

Na primer u našem Suncu, visoku temperaturu održavaju elektroni manje - više na distanci od jezgra, s obzirom na činjenicu da u ostatku jezgra Sirijusa B elektroni ostaju mnogo više ograničeni. Veruje se da super gustina materije kompresovanog atoma gvožđa u centru Sirijusa B može težiti oko 3 tone po cm^3 na Zemlji. Ovako izmenjeno, inertno gvožđe ima različitu strukturu i ponašanje u odnosu na Fe na Zemlji, gde atomi stalno stupaju u hemijske reakcije a elektroni se slobodno kreću da dostignu svoj odgovarajući energetski nivo čak i na jako visokim temperaturama. Svetlosni kvantum ili X- zraci, npr., izbegavaju atome ako elektroni imaju mogućnost povratka na svoj normalni početni energetski nivo. Ali nema takvog normalnog stanja elektrona u usko zgusnutim atomima Fe u Sirijusu B koji konstantno poseduju veoma veliku kinetičku energiju.³⁴

U unutrašnjosti Sirijus B stanje materije je toliko različito da uobičajeni fizički i hemijski zakoni na njih nisu primenjivi. Mada se nuklearne reakcije više ne odigravaju u Sirijus B, teško da možemo prihvatiti da je unutar nje sve tako mirno. Dok postojeći elektroni ne bi mogli zračiti toliko energije u kvantitativnoj formi, kao što je slučaj sa Suncem, moguće je da njihova energija proizilazi na mnogo koherentniji način. Pošto elektronski izmenjeni pritisak nije ni po čemu stabilan, i data ekstremna gustina atoma, celokupno jezgro Sirijus može da se ponaša - oscilira kao džinovski kristal. Proizvod toga bi bili dugi, koherentni, gravitacioni talasi. Ovo takođe može da objasni konstanto treperenje Sirijusa A, kao gravitacijski talasi koji stvaraju pulsirajući linijski prostor koji utiču na emitovano svetlo.³⁵

Dogoni koji su inicirani u dublje misterije vekovima stare religije, posmatraju Sirijus kao zvezdu znanja- sedištem sveg učenog. Sa druge strane, moderna nauka je tek od skora počela polako da otkriva njene tajne.³⁶

³³ Ibid., 13-14

³⁴ Ibid., 14

³⁵ Ibid., 14

³⁶ Ibid., 15

Zaključak

Videli smo iz izloženih prevedenih citata *Le Renard Pale*, kao i iz teksta autora Uwe Homann-a i Voltera van Beeka, zapanjujuća su saznanja Dogona o uređenosti Kosmosa i Univerzuma. Njihov kosmogonijski mit zadivljuje podacima koji jasno ukazuju da su drevni Dogoni poznavali i jasno razlikovali razne fizičke sile, fizičke i hemijske energije i reakcije, pa čak i svest o postojanju nečeg poput savremenog Mendeljevog periodnog sistema, i još dublje, elektrona, protona, spinova u atomima i slično. Sve ove podudarnosti elemenata iz dogonskih mitova i dostignuća nauke modernog sveta toliko su velika da je teško poverovati da su Dogoni za sve to već znali, ali ujedno, ne dozvoljava nam ni mogućnost da pomislimo da su Dogoni za sve ovo čuli od nekog usamljenog i dokonog Zapadnjaka koji nije znao šta pametnije da radi nego da Dogone podučava dostignućima nauka i da ih, da tako kažemo, natera da te elemente inkorporiraju u svoje mitove.

Slojevitost i simboličnost mitova, koji se najvećim delom poklapaju sa našom naukom, je prevelika da bi u obzir došla imaginativna sposobnost jednog ili više dogonskih pojedinaca, u ovom slučaju posebno inteligentnih. Simbolizam koji se pre svega sagledava na planu uređenja Kosmosa, nebeskih tela i njihovih kretanja, predstavlja makro-sliku ljudskog organizma i uređenja društva jedna je od fascinantnih karakteristika dogonske kosmogonijske mitologije.

Ne samo da Sunce, Mesec i zvezde uopšteno, kao u jednostavnim i kompleksnim mitološkim sistemima širom Zemljine kugle, imaju svoje mesto, personifikaciju i bitnu ulogu u nastanku i postojanju čoveka i drugih živih bića, već dogonska mitologija odlazi i dalje. Zvezdane konstelacije, male i velike zvezde različitih sistema, njihova kretanja i energije koje poseduju, zauzimaju onaj deo kosmogonijskih mitova koje je Mirča Elijade³⁷ nazvao suštinskim i bitnim, *esencijalnim*, za čovekovu egzistenciju. Samim tim oni i predstavljaju centralne elemente u centralnim – kosmogonijskim mitovima ovog, nadasve interesantnog i inspirativnog naroda na zapadu afričkog kontinenta.

Elijadeova teorija da je za sva tradicionalna društva karakteristična opozicija koju ova društva podrazumevaju između svoje nastanjene teritorije i nepoznatog i neodređenog prostora koji je okružuje, tj. između Kosmosa i Haosa, i da je nastanjena, organizovana, *kosmiziran* prostor takav jer je predhodno bio sakralizovan je apsolutno primenjiva i na dogonsko društvo.³⁸ Dogonski Kosmos – teritorija koju naseljavaju, sakralizovan je jer je nastao *u prvo, sveto vreme, in illo tempore*, delo je bogova i viših sila. Ako prihvatimo ovu Elijadeovu tvrdnju zapazićemo da Dogoni teže svoj kosmos da prošire što više na uštrb Haosa i nepoznatog te da njihova mitologija i mitološke priče svakako predstavljaju i neku vrstu potvrđivalja sopstvene snage i vrednosti.

Bibliografija:

1. E. A. van Beek, Walter, **Dogon restudied**, Current Anthropology, Volume 32, Number 2, April 1991
2. Elijade, Mirča, **Mit i zbilja**, Plato, Beograd, 1998
3. Elijade, Mirča, **Sveto i profano**, Alnari, Beograd, 2004
4. Homann, Uwe, **The Fox Who Disturbed the Established Order of Things**, First annual conference on *Precession and Ancient Knowledge*, Whistrel, British Columbia, Canada, october 15-17, 2004

³⁷ Mirča Elijade, *Mit i zbilja*, Plato, Beograd, 1998., 64-65

³⁸ Mirča Elijade, *Sveto i profano*, Alnari, Beograd, 2004., 25-26